

Een nieuwe vondst van *Graphosoma lineatum* in Nederland (Heteroptera: Scutelleridae)

MARTIN POOT & BEN VAN AS

POOT, M. & B. VAN AS, 1996. A NEW RECORD OF *GRAPHOSOMA LINEATUM* FROM THE NETHERLANDS (HETEROPTERA: SCUTELLERIDAE). – *ENT. BER., AMST.* 56 (10): 159-160.

Abstract: *Graphosoma lineatum* was observed again in The Netherlands after thirty years. Information about biology and distribution of the species is given.

Martin Poot, Boterbloemstraat 15C, 3135 VC Vlaardingen.
Ben van As, Hovenierstraat 6, 3123 EH Schiedam.

Graphosoma lineatum (Linnaeus) was in Nederland tot nu toe slechts van acht vindplaatsen bekend: een eerste vondst van meerdere exemplaren door Baron van Ittersum in 1850 in Noord-Brabant en zeven latere vondsten in Limburg (Aukema, 1989). De eerste Limburgse vondsten werden pas in 1948 gedaan, een jaar na de hete zomer van 1947, die vijf hittegolven telde. Broeder Arnoud en J. van Loo verzamelden op 15 mei van dat jaar een exemplaar in Terwinselen en D. Piet één te Amby op de Bemelerberg. In 1950 werd vervolgens een vrouwtje door C. van Heijningen in het Cannerbos bij Maastricht gevonden en R. Geurts ving op 17 juni 1951 een mannetje en een vrouwtje te Echt. Eveneens in 1951 vonden Broeder Arnoud en J. van Loo op 28 juli hun tweede Nederlandse exemplaar te Heerlen. Het volgende exemplaar werd begin juni 1953 tijdens een excursie te Epen door V. Westhoff en zijn metgezellen aangetroffen. Na deze korte periode met relatief veel waarnemingen duurde het ruim een decade voordat Broeder Vergilius opnieuw een exemplaar verzamelde en wel op 19 augustus 1965 te Bemelen.

Hierna bleef het in Nederland stil rond de “pyamawants”, totdat de eerste auteur op 31 augustus 1995 een vrouwtje (fig. 1) in een als “ecologisch groen” beheerde wegberm te Maasland, Zuid-Holland, aantrof op pastinaak (*Pastinaca sativa* L.). Het dier is daar op 15 september voor het laatst waargenomen en

tussentijds was het alleen tijdens regenachtig weer niet waar te nemen. Bij zonnig weer was het dier steeds aanwezig op de zaden van telkens dezelfde plant. Ondanks intensief zoeken zijn er geen andere exemplaren in de betreffende wegberm waargenomen. Omdat de wegberm in beheer is bij de gemeente Maasland en de uitvoering van het beheer in handen is van de eerste auteur, werd besloten om de wegberm ter plaatse over de gehele breedte en een lengte van omstreeks tien meter niet voor het najaar van 1996 te maaien. Hopelijk weet het dier te overwinteren en is er misschien zelfs sprake van nakomelingen.

Graphosoma lineatum is een soort van bloemrijke terreinen, met een voorkeur voor schermbloemen. Uit ons land werd zij echter de eerste keer van een heideterrein vermeld. Het exemplaar in het Cannerbos werd van vlier verzameld (Blöte, 1950).

Graphosoma lineatum is een warmteminende soort met een overwegend mediterrane verspreiding, die voorkomt tot in Normandië, Zuid-België, Zuid-Duitsland, Polen en het warmere deel van Zuid-Zweden (Coulianos & Ossiannilsson, 1976). Ze is tot dusverre niet waargenomen in het aan Nederland grenzende deel van Rheinland-Westfalen (Kott & Hoffmann, 1992). Ook uit Engeland is *G. lineatum* niet bekend (Southwood & Leston, 1959).

De soort komt in Hoog-België (provincies Luik, Namen en Luxemburg) plaatselijk algemeen voor, maar uit Laag-België is slechts één

Fig. 1. *Graphosoma lineatum* op pastinaak te Maasland (foto M. & R. Poot).

waarneming in de provincie Brabant bekend. Na 1940 is er een duidelijke toename van waarnemingen in Hoog-België (Bosmans, 1976).

Of *Graphosoma lineatum* op eigen kracht in Maasland terecht is gekomen, blijft een open vraag. Tijdens de zeer warme zomer van 1995 zijn meer bijzondere insecten in Zuid-Holland waargenomen, waaronder een voor Nederland nieuwe krekkel. Gezien de grote bevolkingsdichtheid en het intensieve verkeer in het Rijnmondgebied kan een "lift" echter niet uitgesloten worden.

Dankwoord

Dr Berend Aukema (Renkum) danken wij voor het aanleveren van informatie en het nazien van de tekst.

Literatuur

- AUKEMA, B., 1989. Annotated checklist of Hemiptera-Heteroptera of The Netherlands. – *Tijdschr. Ent.* 132: 1-104.
- BLÖTE, H.C., 1950. Over *Graphosoma lineatum* (L.) var. *italicum* (Muell.). – *Natuurh. Maandbl.* 39: 113-115.
- BOSMANS, R., 1976. Voorkomen van de Belgische wantzen. II. – *Biol. Jb. Dodonaea* 44: 57-73.
- COULIANOS, C.-C. & F. OSSIANNILSSON, 1976. Catalogus Insectorum Sueciae. VII. Hemiptera-Heteroptera. 2nd ed. – *Ent. Tidskr.* 97: 135-173.
- KOTT, P. & H.J. HOFFMANN, 1992. Die Wanzen von Nordrhein-Westfalen (Hemiptera, Heteroptera). – *Ent. Mitt. Löbbecke Mus.* 6: 91-119.
- SOUTHWOOD T. R. E. & D. LESTON, 1959. *Land and water bugs of the British Isles*: i-xi, 1-436. Warne, London & New York.

Geaccepteerd 24.iv.1996.